

แนวทางการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19

Guidelines for the Teaching of Thai Language in a New Normal During the COVID-19 Crisis

พระปลัดสภาพร ปุ่มเป้า

วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

PhrapaladSathaporn Poompao

Buddhachinaraj Buddhist College, Thailand

Corresponding Author, E-mail :Sathapornp62@nu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19พบว่า การสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น คือ 1) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) 2) การปรับกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่3) การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ 4) จะสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่อย่างไร ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร้รอยต่อและ 5) 10 เรื่องที่ครูผู้สอนภาษาไทยควรคำนึงในการออกแบบการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการเรียนภาษาไทยมากขึ้น

คำสำคัญ: การสอนภาษาไทย; ชีวิตวิถีใหม่; วิกฤตการณ์ COVID-19

Abstracts

This academic article aimed at studying the guidelines for teaching Thai language in a new normal during the COVID-19 crisis. It was found that the teaching of Thai language in a new normal can be divided into 5 issues: 1) Factors that lead to learning in a new normal 2) Adjusting the learning process to be consistent and connected to the teaching of Thai language in a new normal 3) Applying the learning theory to the teaching of Thai language in a new normal4) How to teach Thai language in a new normalto achieve seamless learning and 5) 10 things that the Thai teachers should consider in designing learning in a new normal. This is for the benefit of the teachers and to help the learners to be more effective while learning Thai language.

Keywords: Teaching of Thai Language; New Normal; COVID-19 Crisis

บทนำ

ท่ามกลางวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบวงกว้างในหลายมิติทั่วโลก รวมทั้งผลกระทบอย่างหนักต่อการศึกษาระดับในหลายแง่มุม ทำให้สถานศึกษาเกือบทุกแห่งต้องปิดการเรียนการสอนเพื่อยับยั้งการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส แม้ว่าทุกฝ่ายต้องพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้สถานศึกษาสามารถเปิดทำการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่องหรือจัดให้เป็นสถานที่ที่เปิดได้ในลำดับต้น ๆ ถึงจะมีหลักฐานมากมายที่ชี้ให้เห็นถึงผลเสียของการปิดสถานศึกษา หรือแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนไม่ใช่สถานที่หลักของการแพร่เชื้อ แต่หลายประเทศก็ยังคงเลือกที่จะปิดโรงเรียนและสถานศึกษา เพื่อป้องกันและสร้างความปลอดภัยให้กับประชาชนทุกคน แต่เมื่อยิ่งปิดนานต้นทุนก็ยิ่งพอกพูน โดยต้นทุนที่ว่ำนั้นอาจไม่ได้มาให้เห็นเป็นตัวเงิน แต่เป็นต้นทุนระยะยาว ซึ่งก็คือการเสียโอกาสที่จะเรียนรู้พัฒนาตัวเองของเด็กและเยาวชนนับล้านวิกฤตการณ์ครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อนักเรียนร้อยละ 90 ทั่วโลกในช่วงที่มีการแพร่ระบาดสูงสุดเช่นเดียวกับเด็กนักเรียนไทยก็ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงของการกลับมาแพร่ระบาด COVID-19 ระลอกใหม่ จากการรายงานข้อมูลของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ได้ประมาณการว่าสิ้นปีการศึกษา 2564 จะมีเด็กนักเรียนที่หลุดออกจากระบบหรือไม่ได้เรียนต่อ จำนวน 65,000 คน (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2564 : ออนไลน์) และนักเรียนไทยจำนวนกว่า 15 ล้านคนต้องหยุดเรียนไป การขาดเรียนสะสมก็ย่อมส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนในระยะยาว โดยเฉพาะทักษะการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ทุกวิชานับว่าเป็นเรื่องท้าทายให้กับครูผู้สอนภาษาไทยในยุควิกฤตการณ์เช่นนี้เป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบจากเดิมที่เคยสอนอยู่ในห้องเรียนสู่การสอนผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มในรูปแบบออนไลน์ต่าง ๆ ทำให้ได้เรียนรู้ว่าการสอนแบบ “ออฟไลน์” ดีกว่าอาจไม่ใช่อีกต่อไป เมื่อออนไลน์มีบทบาทสำคัญในสถานการณ์ของการดำเนินชีวิตที่ต่างไปจากเดิม หรือที่เรียกว่า ชีวิตวิถีใหม่ (New normal) ดังนั้น รูปแบบการสอนภาษาไทยก็ต้องปรับเปลี่ยนไปเช่นเดียวกัน

การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การสอนภาษาไทยท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19 เป็นเรื่องที่ได้เห็นได้ชัดจนที่สุดในปัจจุบัน ด้วยเทคโนโลยีและการผลิตนวัตกรรมที่สร้างสรรค์เนื้อหาอำนวยความสะดวกการสอนได้แค่ปลายนิ้ว ทำให้เราได้เห็นโมเดลใหม่ ๆ ทางการศึกษาเกิดขึ้นมาก ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทางไกลที่บ้านของตนเอง แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าเส้นทางเลือกที่ต้องการสำหรับผู้เรียน แต่เป็นทางรอดที่จะลดความเสี่ยงของการติดเชื้อไวรัสจากที่จะต้องมานั่งเรียนรวมกันในห้อง เมื่อนักเรียนและครูผู้สอนไม่ได้อยู่ในที่เดียวกันย่อมส่งผลกระทบการปฏิสัมพันธ์ของครูผู้สอนและนักเรียนลดน้อยลง การเรียนรู้ยังคงมีอยู่ แต่เปลี่ยนพื้นที่จากโรงเรียนสู่โทรศัพท์มือถือหรือเครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น ผลสำเร็จของการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้มากหรือน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับแนวทางและความสามารถของครูผู้สอน บวกกับความตั้งใจเอาใจใส่ของผู้เรียนด้วย เราอาจคุ้นชินกับภาพห้องเรียนที่มีผู้เรียนจำนวนมากรวมตัวกัน ใช้หนังสือเหมือนกันสื่อประกอบการสอนเหมือนกัน และมีวิธีการประเมินผลเหมือนกัน เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ในการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่นั้นเป้าหมาย

ของการศึกษาอาจยังคงเดิม แต่ผู้เรียนสามารถใช้วิธีที่แตกต่างในการไปถึงจุดหมายได้ ผู้เรียนบางคนอาจเรียนรู้ได้เร็วกว่าหากได้ดูภาพหรือคลิปวิดีโอ แต่ผู้เรียนบางคนอาจชอบการฟังคุณครูบรรยาย เพราะรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ครูผู้สอนจะอย่างไรในการออกแบบการเรียนการสอนภาษาไทยให้ผู้เรียนยังคงเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมือนอยู่ในชั้นเรียนในภาวะที่ไม่ปกติเช่นนี้ หรือจะใช้วิกฤตนี้เป็นโอกาสที่จะพัฒนาทักษะความรู้นักเรียนมากขึ้นได้หรือไม่ (Aksorn,2564 : ออนไลน์)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิกฤตการณ์ COVID-19ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะผลกระทบต่อการเรียนการสอนภาษาไทย แนวทางการสอนภาษาไทยที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ (New normal) ผู้เขียนได้ศึกษาและทำการวิเคราะห์สรุปจากเอกสาร เว็บไซต์ และหนังสือ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)เพื่อนำเสนอแนวทางการสอนภาษาไทยท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อครูผู้สอนและผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

COVID-19 คืออะไร

ไวรัสโคโรนา(Corona virus)หรือ COVID-19เป็นไวรัสในวงศ์ใหญ่ที่เป็นสาเหตุของโรคทั้งในสัตว์และคน ในคนนั้นไวรัสโคโรนาหลายสายพันธุ์ทำให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจตั้งแต่โรคหวัดธรรมดาจนถึงโรคที่มีอาการรุนแรง เช่น โรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันร้ายแรง (SARS) ไวรัสโคโรนาหรือ COVID-19คือโรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัสโคโรนาชนิดที่มีการค้นพบล่าสุด โรคอุบัติใหม่นี้เกิดการระบาดในเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีนในเดือนธันวาคม พ.ศ.2562องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่ว

ปัจจุบันประเทศไทย โดยศูนย์ข้อมูล Covid-19กรมประชาสัมพันธ์ ได้รายงานสถานการณ์การติดเชื้อ Covid-19 ซึ่งประเทศไทยอยู่อันดับที่ 72 ของโลก จากข้อมูลสะสมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 ณ วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 พบว่ามีผู้ติดเชื้อยืนยันสะสมแล้วจำนวน 264,834 ราย ผู้ป่วยที่รักษาหายแล้วจำนวน 183,276 ราย และเสียชีวิตจำนวน 2,080 ราย รัฐบาลได้ดำเนินการโดยกระทรวงสาธารณสุขจัดวัคซีนป้องกัน Covid-19อาทิ แอสตราเซนเนกา (COVID-19 Vaccine AstraZeneca) วัคซีนโคโรนาแวค หรือ ซิโนแวค (CoronaVac หรือ Sinovac COVID-19 vaccine) เป็นต้น จำนวนการได้รับวัคซีนสะสม (วันที่ 28 ก.พ. - 30 มิ.ย.พ.ศ. 2564)รวม 9,927,698 โดส ใน 77 จังหวัด(กรมควบคุมโรค, 2564 : ออนไลน์) การแพร่เชื้อของไวรัสชนิดนี้ส่วนใหญ่แพร่กระจายระหว่างคนในลักษณะเดียวกับไข้หวัดใหญ่ โดยผ่านการติดเชื้อจากละอองเสมหะจากการไอระเหยระหว่างการสัมผัสเชื้อและมีอาการโดยทั่วไปแล้วอยู่ที่ 5 วัน แต่มีช่วงอยู่ระหว่าง 2 ถึง 14 วัน โดยอาการที่พบบ่อย ได้แก่ มีไข้ ไอ น้ำมูก น้ำลาย เหนื่อยหอบและหายใจลำบาก ภาวะแทรกซ้อนอาจรวมไปถึงปอดบวม และกลุ่มอาการหายใจลำบากเฉียบพลัน ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐาน

สนับสนุนการแพร่กระจายเชื้อผ่านทาง การพื้นผิวสัมผัสที่มีไวรัสแล้วมาสัมผัส ปาก จมูกและตา สามารถแพร่เชื้อผ่านทาง Fexo-oral route ได้ด้วย (กรมควบคุมโรค, 2564 : ออนไลน์) การรักษาการติดเชื้อของไวรัส Covid-19 ด้วยการรับวัคซีน และการรักษาแบบประคองอาการตามคำแนะนำในการป้องกัน ได้แก่ การล้างมือ หลีกเลี่ยงการสัมผัสดวงตา จมูก หรือปาก สวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า เมื่อต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น ล้างมือด้วยสบู่และน้ำเป็นประจำ โดยเฉพาะหลังจากถ่ายปัสสาวะและอุจจาระ ไม่ใช้อุปกรณ์รับประทานอาหารและแก้วน้ำร่วมกับผู้อื่น ดื่มน้ำสะอาดให้เพียงพอ รับประทานอาหารที่สุก สะอาด และมีประโยชน์ ครอบงำตามหลักโภชนาการ การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) ไม่อยู่รวมกันหนาแน่น ลดการไปสถานที่สาธารณะ และการอยู่ห่างจากบุคคลอื่น (โดยเฉพาะกับบุคคลที่ป่วย) หากมีอาการป่วยเกิดขึ้น เช่น ไข้สูง ไอมาก เหนื่อย แน่นหน้าอก หอบ หายใจไม่สะดวก เบื่ออาหาร ให้ติดต่อสถานพยาบาล หากต้องเดินทางมาสถานพยาบาลต้องสวมหน้ากากระหว่างเดินทางตลอดเวลา

ผลกระทบ COVID-19 ต่อการจัดการศึกษา

คำว่า ผลกระทบ (Impact) คือ ผลสะท้อนที่เกิดจากการแพร่ระบาด COVID-19 ต่อการจัดการศึกษา จากการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นช่วงระยะตลอดทั้งปี พ.ศ. 2563 โดยรวมจะเห็นถึงภาพการเปลี่ยนแปลงไปของการศึกษา ไปสู่ทางเลือกและการปรับตัวใหม่ๆ ทำให้ได้เห็นว่าแท้จริงแล้ววงการศึกษามีการปรับตัวพลิกแพลงได้ในการเดินทางไปสู่เป้าหมาย แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่ได้รับผลกระทบส่วนมาก คือ เด็กยากจนด้วยโอกาสทั้งจากปัญหาทางการเงิน ปัญหาทางเศรษฐกิจ จึงทำให้เราได้เห็นสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาในหลายแง่มุม (Kenan Foundation Asia, 2564 : ออนไลน์) ดังนี้

1. ความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมนับเป็นปัญหาสำคัญของไทยมาโดยตลอด ความเหลื่อมล้ำและโอกาสเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ เมื่อการแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้เด็กนักเรียนที่ผู้ปกครอง ยากจน ไม่มีเงินซื้ออุปกรณ์ที่รองรับการเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ตหรือสมาร์ทโฟน เพื่อใช้เรียนหนังสือผ่านช่องทางออนไลน์ ภายใต้ภาวะเศรษฐกิจถดถอย กิจกรรมบางแห่งต่างเลิกกิจการ และลดตำแหน่งงานอาจทำให้ผู้ปกครองกลุ่มนี้ ต้องถูกเลิกจ้างหรือไม่มีงานประจำที่มั่นคงก็จะยิ่งสร้างความลำบากต่อสภาพความเป็นอยู่ของพวกเขายิ่งขึ้น ยิ่งการแพร่ระบาดครั้งนี้ใช้เวลานานมากเท่าไร ก็จะยิ่งสร้างช่องว่างของความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาให้ขยายกว้างยิ่งขึ้นเท่านั้น

2. การเรียนรู้ที่ลดลงผลกระทบจาก COVID-19 ทำให้เกิดผลเสียต่ออนาคตของการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ แม้จะเป็นการเรียนการสอนแบบออนไลน์แต่ก็ไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับการเรียนในห้องเรียนได้ ทำให้นักเรียนขาดความต่อเนื่อง การเรียนรู้ต้องหยุดชะงัก และความไม่พร้อมของผู้ปกครอง ทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำดิจิทัล (digital divide) การขาดแคลนอุปกรณ์ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต การใช้เวลาหน้าจอมากเกินไป ขาดการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ในช่วงที่ต้องอยู่บ้านทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ที่ลดลง

(Learning Loss) หรือขาดการทบทวนบทเรียนเป็นเวลานาน ทำให้ความรู้อาจจะหายไป ส่งผลต่อพื้นฐานความรู้ในด้านสำคัญ ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทุนมนุษย์ในสังคม

3. ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนที่ยังมีไม่พอเพียง เราต้องยอมรับว่าประสิทธิภาพของระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ หรืออีเลิร์นนิง (E-Learning) ของเรายังไม่เพียงพอ และครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ทำให้ขาดเทคนิคการติดตามการเรียนรู้แบบออนไลน์ และครูผู้สอนยังยึดถือรูปแบบการเรียนแบบท่องจำ อุปกรณ์เทคโนโลยีอาจจะทำหน้าที่ได้เพียงทดแทนกระดานดำ หากครูยังเน้นการสอนโดยการบรรยายนานๆ และไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับชั้นเรียน นักเรียนขาดโอกาสฝึกฝนปฏิบัติ หรือลงมือค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบนี้ไม่เพียงแต่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายเท่านั้น หากแต่ยังไม่ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ของนักเรียนอีกด้วย

4. ระบบส่งเสริมและสนับสนุนการสอนออนไลน์ของครูยังไม่เพียงพอ การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ในครั้งนี้ ครูจำนวนไม่น้อยออกเยี่ยมบ้านเพื่อติดตามความเป็นอยู่ของนักเรียน เพื่อประเมินความพร้อมในการเรียนวิถีใหม่ แต่อย่างไรก็ตามครูหลายท่านยังรู้สึกว่าการเรียนออนไลน์ยังไม่ได้มีการสนับสนุนอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะในด้านวิชาการ การปรับกระบวนการเรียนการสอน หลายครั้งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหรือประกาศแบบเร่งด่วนแต่ยังไม่ได้รับการชี้แจงหรือแจ้งนโยบายที่แน่ชัด ก็อาจทำให้ครูเกิดความสับสนและไม่แน่ใจว่าจะเริ่มต้นวิธีการสอนผ่านระบบออนไลน์อย่างไร รวมถึงการติดตามความก้าวหน้าการเรียนรู้และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาว่าจะปรับเปลี่ยนอย่างไร รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และมีสภาพความเป็นอยู่ที่ลำบาก

กล่าวโดยสรุปการแพร่ระบาดของ COVID-19 เกิดวิกฤตการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก เกิดปัญหาในหลายแง่มุม คือ ความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมการเรียนรู้ที่ลดลงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนที่ยังมีไม่พอเพียง และระบบส่งเสริมและสนับสนุนการสอนออนไลน์ของครูยังไม่เพียงพอ ซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมเป็นปัญหาเดิมที่เป็นอุปสรรคของการศึกษาไทยอยู่แล้ว วิกฤตการณ์ในครั้งนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในภาพรวมเป็นอย่างยิ่ง

ผลกระทบ COVID-19 ต่อการเรียนการสอนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง เมื่อทุกคนต้องเผชิญวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 แน่แน่นอนว่าการเรียนการสอนภาษาไทยได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก สถานศึกษาทุกแห่งถูกปิด ทำให้ต้องจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการได้วางไว้ แม้จะเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาคือช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ต่อไปได้ โดยไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสจาก

การศึกษาได้สรุปผลกระทบ COVID-19 ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยไว้ 3 มุม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 37) ดังนี้

1. ในมุมมองของนักเรียนพบว่านักเรียนจำนวนมากที่ไม่พร้อมเรียนออนไลน์ เพราะขาดแคลนอุปกรณ์ที่ไม่พอสำหรับเด็กทุกคนในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่บ้านที่ไม่เอื้ออำนวย หรือสถานะเศรษฐกิจที่ทำให้ครอบครัวไม่สามารถแบกรับค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมด้านอินเทอร์เน็ตได้ ทำให้นักเรียนหลายคนขาดโอกาสในการเข้าถึง หรือขาดความต่อเนื่องของการเรียนภาษาไทย ขาดการฝึกฝนปฏิบัติทักษะสำคัญของการเรียนรู้ คือ การอ่าน การเขียน การฟัง ดู และพูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและกรรม ขาดการปฏิสัมพันธ์กับครู และเพื่อน เมื่อไม่เข้าใจบทเรียนก็ไม่สามารถที่จะถามใครได้ ทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง และเกิดความเบื่อหน่าย สร้างความรู้สึกที่ไม่อยากเรียน

2. ในมุมมองของครูผู้สอนพบว่าครูบางคนยังมีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะครูอาวุโสหลายท่านที่แม้จะมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา แต่อาจไม่ชำนาญในการใช้เทคโนโลยี ส่งผลให้ไม่สามารถสอนเนื้อหาได้เต็มที่ตามแผนการสอนที่วางไว้ ต้องเปลี่ยนวิธีการมอบหมายงาน ออกการบ้าน และติดตามผลการเรียนของนักเรียน ถึงแม้จะผ่านประสบการณ์สอนมาหลายปี แต่การสอนออนไลน์อาจทำให้คุณครูบางท่านรู้สึกมั่นใจในการสอนน้อยลง เพราะต้องสอนผ่านหน้าจอโดยไม่เห็นปฏิกิริยาของนักเรียน แทนการสอนหน้าห้องที่สามารถมีปฏิสัมพันธ์หรือเรียกความสนใจจากนักเรียนได้มากกว่า

3. ในมุมมองของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าโรงเรียนหลายแห่งยังมีข้อจำกัดด้านการวางระบบติดตามและประเมินผลการเรียนการสอน สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมทั้งด้านงบประมาณ อุปกรณ์ ตั้งอยู่ใจกลางเมือง และมีนักเรียนที่เข้าถึงเทคโนโลยีเป็นส่วนใหญ่ อาจประสบปัญหานี้น้อยกว่าโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีความพร้อมที่ตรงข้ามกันทุกอย่าง หากระบบติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ เด็กบางคนที่ไม่ถนัดในบางวิชา ก็อาจไม่ได้รับการช่วยเหลือจากคุณครูหรือจากโรงเรียนอย่างใกล้ชิดสม่ำเสมอ

กล่าวโดยสรุปวิกฤตการณ์ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยใน 3 ด้านหลัก ๆ คือ นักเรียน ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน โดยส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ทุกคนต้องเปลี่ยนบทบาทการเรียนรู้ไปจากเดิม และต้องปรับตัวต่อการใช้เทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ภายใต้สภาพแวดล้อมแบบใหม่ และจะกลายเป็นการเรียนการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ที่ทุกคนต้องเรียนรู้ต่อไป

ชีวิตวิถีใหม่ (New normal) คืออะไร

เมื่อไม่นานมานี้ ราชบัณฑิตยสภาได้บัญญัติศัพท์ “New Normal” เพิ่มเข้ามาโดยคณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายคำนี้เอาไว้ว่า New Normal แปลว่า ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ซึ่งหมายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบ

จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย(กรุงเทพมหานคร, 2564 : ออนไลน์)

คำว่า **New Normal** ถูกนำมาใช้ครั้งแรกโดยบิลล์ กรอส (Bill Gross) ผู้ก่อตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ชาวอเมริกัน โดยตอนนั้นเขาใช้อธิบายถึงสถานะเศรษฐกิจโลก หลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจแฮมเบอร์เกอร์ ในสหรัฐฯ ช่วงระหว่างปี 2007–2009 เป็นสถานะที่เศรษฐกิจโลกมีอัตราการเติบโตชะลอตัวลงจากในอดีต และเข้าสู่อัตราการเติบโตเฉลี่ยระดับใหม่ที่ต่ำกว่าเดิม ควบคู่ไปกับอัตราการว่างงานที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องหลังเกิดวิกฤติทางการเงินในสหรัฐฯ ในตอนนี้ที่โลกเกิดวิกฤติการณ์ **COVID-19** คำว่า“นิว นอร์มอล” (**New Normal**) ถูกหยิบมาใช้อีกครั้งแต่ขยายวงออกไปในทุกวงการไม่ว่าจะเป็นภาคเศรษฐกิจ ธุรกิจ การศึกษา ชีวิตประจำวัน หรือภาคสังคมอะไรก็ตามที่เป็นเรื่องเกิดขึ้นใหม่หลัง**COVID-19** วิถีชีวิตแบบใหม่ก็จะถูกเรียกว่า **New Normal** (กรมสุขภาพจิต, 2563 : ออนไลน์)

จากความหมายของ **New Normal**สรุปได้ว่า เป็นชีวิตวิถีใหม่ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ต่างไปจากเดิม เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้ในสังคมท่ามกลางวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ **COVID-19** เป็นแนวทางระมัดระวัง และลดความเสี่ยงของการติดเชื้อโรค จากการศึกษาได้สรุปรูปแบบของวิถีชีวิตใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ประกอบด้วย

1. สวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยก่อนออกจากบ้าน เพื่อป้องกันตัวเองและผู้อื่น พร้อมสังเกตอาการของตัวเองอยู่เสมอ
2. ทำงานออนไลน์ **Work from Home** ภาครัฐ หน่วยงานราชการ และบริษัทต่าง ๆ มีนโยบายให้พนักงาน **Work from Home** ในช่วงที่**COVID-19** ระบาดอยู่ และเมื่อจำนวนยอดผู้ติดเชื้อน้อยลง ก็จะทยอยให้พนักงานกลับมาทำงานในสถานที่ปฏิบัติงานได้บางส่วน รวมถึงการจัดวางพื้นที่ทำงานให้เหมาะสม ลดความแออัด
3. เรียนออนไลน์ สถานศึกษาที่สามารถจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้ ก็ดำเนินการเรียนออนไลน์ผ่านโปรแกรมต่าง ๆ เช่น **Google Meet, Zoom, Microsoft Team** เป็นต้น ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีเข้ามาช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง
4. อาคารสถานที่ตั้งจุดคัดกรองปฏิบัติตามแนวป้องกันด้านสาธารณสุข มีจุดคัดกรองก่อนเข้าอาคารผู้ติดต่อราชการ ห้าง ร้าน จะต้องผ่านการวัดอุณหภูมิ การใช้เจลล้างมือ และผู้ผ่านการคัดกรองแล้วจะได้รับเครื่องหมายติดที่เสื้อ และขอความร่วมมือให้ลงชื่อก่อนเข้าใช้บริการ หรือสแกน **QR Code** “ไทยชนะ”
5. ร้านอาหารนั่งแยกโต๊ะ และซื้อกลับไปรับประทานที่บ้านมากขึ้นร้านค้าต่าง ๆ ต้องจัดที่นั่งให้บริการพนักงาน **Food Delivery** เพราะลูกค้าส่วนหนึ่งคำนึงถึงสุขอนามัยกันมากขึ้น และการจัดโต๊ะที่นั่งในร้าน ก็รับประทานได้โต๊ะละ 1 - 2 คน วางโต๊ะห่างกันอย่างน้อย 1 เมตร

6. ปรับตัวใช้ธุรกรรมออนไลน์มากขึ้นรับเงิน โอนเงิน จ่ายเงิน ผ่านช่องทางแอปพลิเคชัน เป็นอีกช่องทางที่นิยมกันมากขึ้น เนื่องจากประชาชนต้องการ çekยอดเงินที่ได้รับจากมาตรการช่วยเหลือ จึงต้องเปิดบัญชีเพื่อใช้งาน Mobile Application รวมถึงการชำระสินค้าบริการ หรือเปิดบัญชีออนไลน์เพื่อ ชักกองทุน ลดระยะเวลาเดินทางไปใช้บริการกับธนาคารที่สาขา

7. เว้นระยะห่างทางสังคม ลดการปฏิสัมพันธ์ การเดินทางสาธารณะที่ต้องร่วมเดินทางกันเป็น เวลานาน ทั้งรถไฟฟ้าและรถโดยสารประจำทาง ต่างต้องทำป้ายเพื่อให้ผู้โดยสารนั่งเว้นระยะ ป้องกันการสัมผัส อนุภาคละอองจากการหายใจ ไอ จาม เบื้องต้นด้วยป้ายกำกับเหล่านี้

8. ใช้บริการส่งของถึงบ้าน (Delivery) ประชาชนหันมาใช้บริการส่งของถึงบ้าน ทั้งของใช้ อาหาร และยารักษาโรคประจำตัว เพื่อลดการเดินทางไปยังสถานที่แออัด เช่น ซูเปอร์มาร์เก็ต โรงพยาบาล เป็นต้น

แนวทางการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19

ท่ามกลางวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ทุกคนล้วนต้องปรับเปลี่ยนตนเองสู่การใช้ ชีวิตวิถีใหม่ การสอนภาษาไทยก็ต้องปรับเปลี่ยนไปเช่นเดียวกัน การระบาดของ COVID-19 ที่ยังไม่สามารถ ควบคุมการระบาดได้ การสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่จึงต้องอาศัยทั้งเทคโนโลยีออนไลน์ หรือนักเรียนสลับวัน มาโรงเรียน แม้ว่าครูและนักเรียนอาจจะซึมซับหรือคุ้นชินกับการเรียนออนไลน์ไปแล้วอยู่บ้างในสักระยะหนึ่งที่ ผ่านมา แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่า การสอนแบบออนไลน์จะมีประสิทธิภาพได้ดีเท่ากับการสอนในห้องเรียน หากแต่พบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย จากการศึกษาข้อมูลประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ เรียนการสอนภาษาไทย เพื่อให้ครูผู้สอนได้รับองค์ความรู้ และเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการจัดเรียนการสอน ภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19 ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

การเปลี่ยนมาใช้ชีวิตแบบใหม่ในยุค COVID-19 ครูผู้สอนภาษาไทยต้องปรับตัวครั้งใหญ่ไปตามการ เปลี่ยนแปลงตามวิวัฒนาการ ตามความก้าวหน้า และความเจริญเติบโตของเทคโนโลยี ถึงแม้ว่าไม่มีการระบาดของ โควิด 19 การศึกษาก็เปลี่ยนแปลงมาตามยุคสมัยอยู่แล้ว การเกิดใหม่ของเทคโนโลยีที่ เปลี่ยนแปลงจาก วัตถุกายภาพ (Physical Objects) ไปสู่วัตถุดิจิทัล (Digital Objects) จากการศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนที่ทำให้ การศึกษาเรียนรู้ต้องปรับเปลี่ยน ประกอบด้วย 3 ปัจจัย (เย็น ภูววรรณ, 2564 : ออนไลน์) ดังนี้

ปัจจัยแรก ครูผู้สอนทราบว่า ผู้เรียนที่เป็นคนรุ่นใหม่ คุ้นเคยกับการใช้ดิจิทัล (Digital native) มีความคุ้นเคยกับอุปกรณ์ การเขียนอ่าน สื่อสาร ผ่านการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลได้คล่อง ตั้งแต่การเล่นเกมนจนถึงการ ใช้สมาร์ทโฟน คิดทำงานพร้อมกันได้หลายงาน เหมือนการทำงานของคอมพิวเตอร์ที่มีหลายวินโดวส์

รับรู้ข้อมูลข่าวสารมาก จึงไม่ชอบอ่านหนังสือที่มีรายละเอียด ชอบดูภาพมากกว่าอ่านตัวหนังสือ มีความอดทน
ลดลง สมาธิสั้น มีจินตนาการ และจินตภาพดี

ปัจจัยที่สอง คือเทคโนโลยีได้รับการพัฒนาก้าวหน้าไปมาก การสื่อสาร อินเทอร์เน็ต เชื่อมโยง
สร้างโลกไร้พรมแดนให้ผู้คนออนไลน์ผ่านอุปกรณ์ที่ทันสมัย เปลี่ยนสิ่งของทางกายภาพ (Physical objects)
เป็นสิ่งของดิจิทัล (Digital objects)ทำให้เกิดกิจกรรมในโลกไซเบอร์ขึ้นมากมาย

ปัจจัยที่สาม คือ สังคมความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปมาก มีรูปแบบการรวมกลุ่มกันแบบใหม่ที่ใช้สื่อ
สังคม เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้มีอุปกรณ์ที่ใช้ง่าย มีข่าวสาร ความรู้ในรูปดิจิทัล เข้าถึงง่าย และใช้ร่วมกันจนเป็น
ส่วนหนึ่งของชีวิต มีการสร้างเครือข่ายสังคมแบบใหม่ ทุกคนมีสมาร์ทโฟน เป็นสังคมไซเบอร์ออนไลน์ การค้า
ขาย การเงิน การบริการ อยู่บนแพลตฟอร์มดิจิทัล การศึกษาก็ปรับมาใช้บนแพลตฟอร์มดิจิทัลได้ด้วยเช่นกัน

2) การปรับกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่

เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้มีความสอดคล้อง และเชื่อมโยงกับการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่
ครูผู้สอนต้องปรับทัศนคติใหม่ว่า เราสามารถเปลี่ยนให้ทุกๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้ต้องดำเนิน
ต่อไปแม้ว่านักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนได้ตามปกติจึงต้องอาศัยการเรียนรู้ทางไกลด้วยรูปแบบต่างๆ โดย
พิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมของพ่อแม่ และความพร้อมตามช่วงวัยของผู้เรียน
จากการศึกษาได้สรุปประเด็นการปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนเคยใช้ในห้องเรียน เพื่อให้สอดคล้องและ
เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปในวิถีชีวิตใหม่ (ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์, 2563 : ออนไลน์) ดังนี้

1. กระชับหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ COVID-19 ด้วยหลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐานในปัจจุบันเน้นเนื้อหาหนัก ครูจำเป็นต้องใช้เวลาเยอะเพื่อให้สอนได้ครบถ้วน จึงไม่เอื้อให้กับผู้เรียนได้มี
ส่วนร่วม (Active Learning) การปรับหลักสูตรให้กระชับตามลำดับความสำคัญ รวมทั้งผ่อนคลายตัวชี้วัด
เรื่องโครงสร้างเวลาเรียน จึงจะสามารถช่วยลดความกดดัน แต่ยังคงคุณภาพขั้นต่ำไว้ได้ เน้นเนื้อหาที่จำเป็น
ตามมาตรฐานของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย เพื่อให้ครูวางแผนการสอนและใช้เวลาอย่างเหมาะสม โดยครูผู้สอน
ภาษาไทยต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ตัวชี้วัด “ต้องรู้” และ “ควรรู้” เพื่อที่จะได้ระบุเนื้อหาที่
จำเป็นในการสอนภาษาไทยในแต่ละระดับชั้น ออกแบบการจัดการเรียนรู้เนื้อหาส่วนอื่น ๆ ตามความเหมาะสม
ยกตัวอย่างเช่น จะสอนการอ่าน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์
COVID-19 จึงเน้นสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อ่านบทบรรยายจากหนังสือเรียน หรือสื่ออื่น ๆ มากกว่าสาระ
การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อ่านและปฏิบัติตามเอกสารคู่มือ เป็นต้น นอกจากนี้ ครูผู้สอนภาษาไทยต้องไม่ละเลย
การให้ความรู้แก่นักเรียนแต่ละช่วงวัยในการป้องกันตนเองจากโรคระบาด ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้จัดทำคู่มือ
ไว้แล้ว

2. เพิ่มความยืดหยุ่นโครงสร้างเวลาเรียน และความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้

แม้หลักสูตรแกนกลางของไทยเปิดให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดชั่วโมงเรียน แต่ก็มีข้อกำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างเวลาเรียนที่ค่อนข้างแข็งตัว ผู้เขียนมองว่าหากกระทรวงศึกษาธิการช่วยผ่อนคลายโครงสร้างเวลาเรียนลงก็จะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ครูออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นถึงแม้ว่าครูผู้สอนภาษาไทยจะยังไม่สามารถออกแบบการเรียนรู้ยืดหยุ่นได้ในภาพรวมของหลักสูตร ผู้เขียนจึงขอเสนอรูปแบบการเรียนรู้ภาษาไทยไว้สำหรับอนาคตที่อาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ การเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล (Personalized learning) ด้วยการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบผสมผสาน (blended learning) กำหนดจำนวนชั่วโมงการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ชั่วโมงเรียนรู้ผ่านจอสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัย โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย (ปัญหาด้านสายตา) และพัฒนาการด้านสังคม (ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น) ชั่วโมงการเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้านจากการทำใบงาน ชิ้นงาน ค้นคว้าด้วยตัวเอง และชั่วโมงที่ครูและนักเรียนทำกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกัน

3. ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม ครูผู้สอนภาษาไทยจะต้องเตรียม

ความพร้อมก่อนที่จะสอนในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป หรือยุคชีวิตวิถีใหม่ ครูผู้สอนต้องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยหลังการระบาดของ COVID-19 สิ้นสุดลง โดยเริ่มต้นการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ เช่น ครูผู้สอนสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้หน่วยละ 2 สัปดาห์ เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาการประเมินสถานการณ์การระบาด ทั้งนี้ หากครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยให้ร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบทั้งภาคเรียนหรือปีการศึกษา ก็จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพได้ดียิ่งขึ้น และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในอนาคตหลังจากนั้นครูควรกำหนดคำถามสำคัญของแต่ละหน่วย และวางแผนการติดตามการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างชัดเจนเลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และสื่อสารกับพ่อแม่ให้ทราบถึงบทบาทที่จะเปลี่ยนไป ทั้งนี้ผู้เขียนมองว่ากระทรวงศึกษาธิการควรจะสนับสนุนการเพิ่มทักษะเหล่านี้ตามความต้องการของครูผู้สอนในแต่ละพื้นที่ ช่วยพัฒนาศักยภาพครูให้ตรงกับทักษะที่ต้องการ และสนับสนุนให้มีการเพิ่มทักษะให้แก่ศึกษานิเทศก์เพื่อเป็น “โค้ชชิ่งงาน” ให้แก่ครูต่อไป

4. ยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา (formative assessment) เพื่อรักษาผลประโยชน์

ไม่ให้ผู้เรียนเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ ในสถานการณ์ COVID-19 เมื่อนักเรียนไปโรงเรียนตามปกติไม่ได้ การปฏิสัมพันธ์ครูกับนักเรียนก็ลดลง ครูผู้สอนไม่สามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้เต็มที่ ไม่รู้ปัญหาของผู้เรียนได้ทันเวลา ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ระยะยาวการประเมินเพื่อพัฒนาจึงไม่สามารถลดหรือละทิ้งไปได้ทั้งการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) ของผู้เรียน เพื่อให้ครูผู้สอนทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยจะสามารถให้ feedback กับนักเรียนและปรับแผนการเรียนรู้ได้

ตรงตามสถานการณ์ โดยครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนย้อนคิดถึงกระบวนการเรียนของตนเอง กระบวนการนี้จะทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น รวมถึงเมื่อนักเรียนเข้าใจตนเองก็จะเป็นโอกาสที่จะวางแผนการเรียนรู้ของตนเองร่วมกับผู้ปกครองและครูผู้สอนได้ ผู้เขียนขอเสนอการประเมินเพื่อพัฒนาทั้ง 2 ลักษณะวิธีหนึ่งที่ทำได้คือ การประเมินเพื่อพัฒนาอย่างไม่เป็นทางการรายบุคคล (personalized check-ins) เพื่อติดตามการเรียนรู้ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วยในกรณีของนักเรียนโต อาจจะเพิ่มการประเมินตนเองและการประเมินเพื่อน (self & peer assessment) เข้าไปด้วย ซึ่งจะมีประโยชน์ในการช่วยฝึกทักษะการสะท้อนคิดให้นักเรียนได้อีกทางหนึ่งด้วย และผู้เขียนมองว่าการประเมินเพื่อพัฒนาจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมคือ

- 1) มีการเสริมศักยภาพครูในการใช้และออกแบบเครื่องมือประเมิน
- 2) มีการให้เอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินเข้ามาร่วมพัฒนาเครื่องมือการประเมินใหม่ๆ และ

- 3) มีการเปิดเวที (Platform) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับผู้เชี่ยวชาญ

5. การประเมินเพื่อรับผิดชอบ (assessment for accountability) การประเมินโอกาสทางการเรียนของผู้เรียน มากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบสถานการณ์ COVID-19 ในปัจจุบันทำให้ต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ดังนั้น คุณภาพการศึกษาที่นักเรียนจะได้รับในแต่ละพื้นที่จะไม่เหมือนกัน จึงไม่สามารถใช้คะแนนวัดความรู้หรือทักษะแบบเดียวกันเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบได้ มิฉะนั้นจะส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้น ผู้เขียนมองว่ากระทรวงศึกษาธิการจึงควรปรับเกณฑ์ข้อสอบวัดความรู้ (test-based) มาสู่การให้น้ำหนักกับตัวชี้วัดที่ไม่ใช่ด้านวิชาการ (Non-academic measure) มากขึ้น เช่น อัตราการเข้าเรียน (Attendance rate) หรืออัตราการออกกลางคัน (Drop-out rate) เป็นต้นโดยการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเหล่านี้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อลดภาระครู เช่น ใช้ระบบ Google Classroom บันทึกการใช้งาน ซึ่งจะช่วยให้เขตพื้นที่สามารถติดตามและให้การสนับสนุนโรงเรียนได้ตรงกับความต้องการมากขึ้นด้วย

3) การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่

ขณะที่การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ในการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ก็มีความสำคัญเพราะการสอนภาษาไทยยุค COVID-19 โดยส่วนใหญ่เป็นรูปแบบออนไลน์ครูผู้สอนต้องมีกระบวนการสอนที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ รวมทั้งผู้เรียนให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Gagne's Theory of Instruction) ครูผู้สอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบการสอนภาษาไทยผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ (นรรีชต์ ผืนเขียว, 2563 : ออนไลน์) ดังนี้

1. **เร่งเร้าความสนใจ (Gain Attention)** ก่อนเริ่มเข้าสู่เนื้อหา เช่น วิดีโอ รูปภาพกราฟิก สถานการณ์เด่นในปัจจุบัน หรือการจัดสิ่งแวดล้อมในการสอนให้มีความแปลกใหม่ เพื่อให้เกิดการเร่งเร้าความสนใจของผู้เรียนและอยากติดตามการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

2. **บอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Specify Objective)** เป้าหมายของการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเตรียมความพร้อมของตนเองในการเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์

3. **ทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge)** เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถทบทวนองค์ความรู้เดิมของตนเองและเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้เนื้อหาใหม่ได้ง่ายขึ้น เช่น การถาม - ตอบ การเล่าประสบการณ์เรียน การสอบก่อนเรียน (Pre-Test) เป็นต้น

4. **นำเสนอเนื้อหาใหม่ (Present New Information)** ผู้สอนควรนำเสนอเนื้อหาที่กระชับ มีภาพประกอบหรือมีผังความคิด (Mind Mapping) เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจสามารถสืบค้นเนื้อหาจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆได้

5. **ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ (Guide Learning)** วิธีการและขั้นตอนของการเรียนออนไลน์ ซึ่งเป็นการแนะนำวิธีการบูรณาการความรู้เดิมที่มีเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่ เพื่อนำไปสู่การใช้ความรู้ที่เหมาะสม

6. **ตอบสนองบทเรียน (Elicit Response)** ด้วยการมีส่วนร่วมระหว่างเรียน เช่น การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็นระหว่างเรียน ทั้งการพูดและการเขียน (Chat Box) เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเนื้อหาของผู้เรียน

7. **ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide Feedback)** เป็นสะท้อนการรับการส่งข้อมูลของผู้สอนให้กับผู้เรียนเพื่อทบทวนเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้

8. **ประเมินเพื่อการปรับปรุงระหว่างการเรียนรู้ (Formative Evaluation)** เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนทำให้ผู้สอนสามารถปรับเนื้อหาบทเรียนให้สอดคล้องกับผู้เรียนและจำแนกผู้เรียนตามระดับความรู้ความเข้าใจได้แก่ การตั้งคำถาม การให้ข้อมูลย้อนกลับ การสังเกตผู้เรียนขณะที่มีการสอนแบบออนไลน์ เป็นต้น เพื่อให้ผู้สอนสามารถที่จะปรับการสอนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนเพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

9. **เตรียมกลยุทธ์การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า (Preparing Strategies)** กรณีที่มีข้อจำกัดเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้การสอน เช่น ระบบเครือข่ายไม่เสถียร ผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไม่เพียงพอ หรือผู้เรียนมีข้อจำกัดเรื่องค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการใช้งานอินเทอร์เน็ต เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนควรมีการวางแผนรูปแบบการสอน เช่น การบันทึกวิดีโอ การออกแบบกิจกรรมการสอนที่ให้ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับผู้สอนและสมาชิกในชั้นเรียนต่อไปได้

10. สรุปผลการเรียนและการนำความรู้ไปใช้ (Enhance and Transfer) เป็นการสรุปมโนติ การเรียนหัวข้อที่สำคัญรวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนถามข้อสงสัยเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ความรู้ต่อไป

4) จะสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่อย่างไร ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร้รอยต่อ

การออกแบบการสอนภาษาไทยให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในชีวิตวิถีใหม่ เป็นสิ่งสำคัญ อย่างมาก ครูผู้สอนจะอย่างไรให้การเรียนออนไลน์ในวิกฤต COVID-19 ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่าง เต็มที่ จากการศึกษาข้อมูลประเด็นที่เกี่ยวกับการออกแบบการสอนภาษาไทยผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ สิ่ง ที่ครูผู้สอนต้องคำนึง ได้แก่ 3 ด้าน (พริษฐ์ วัชรสินธุ, 2563 : ออนไลน์) ดังนี้

1. จูงใจ เพราะถือเป็นจุดเริ่มต้นในการดึงดูดผู้เรียนให้อยากเข้ามาเรียนในแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยการเรียนรู้ต้องเป็นเรื่องสนุก ต้องมีการสอดแทรกเกม กิจกรรมต่างๆ ซึ่งจากการศึกษาผ่านพีเจอร์ Startdee World ที่มีเกมเข้ามาในการเรียนรู้พบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น 72% เด็กตั้งใจเรียนมากขึ้น แม้จะไม่มีครูคอยกำกับการเรียนการสอน

2. จัดจ่อต้องออกแบบบทเรียนที่ดึงดูดความสนใจให้เรียนจนจบได้จากการวิเคราะห์พฤติกรรม การรับชมวิดีโอกว่า 3,000 รายการของ Startdeeพบว่าคลิปที่มีความยาวประมาณ 2-3 นาทีที่มีอัตราการชมคลิป จนจบสูงถึง 70-80% ในขณะที่คลิปซึ่งมีความยาวเกิน 6 นาที จะมีจำนวนคนชมคลิปจนจบน้อยลงเรื่อยๆ และหากคลิปวิดีโอมีความยาวเกิน 10 นาที จะเหลือผู้เรียนที่รับชมคลิปจนจบเพียง 50% เท่านั้น แสดงให้เห็น ว่าเนื้อหาที่จะช่วยให้ผู้เรียนจดจ่อได้ต้องไม่ยาวจนเกินไป

3. จัดจำการออกแบบออนไลน์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ต้องเข้าใจและจดจำได้ง่ายอาจใช้วิธี Story-telling เริ่มต้นคลิปด้วยบทบาทสมมติที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอพร้อมแอนิเมชั่น และ real-time pop-up text ที่จะช่วยให้การเรียนสั้นไหลและจดจำง่าย

5) 10 เรื่องที่ครูผู้สอนภาษาไทยควรคำนึงในการออกแบบการเรียนยุคชีวิตวิถีใหม่

การสอนภาษาไทยยุค COVID-19 แต่ละโรงเรียนมีรูปแบบการเรียนไม่เหมือนกัน โดยส่วนใหญ่เรียน แบบออนไลน์ แต่โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีการจัดเปลี่ยนหมุนเวียนเข้ามาเรียนในห้องและเรียน อยู่บ้าน จากการศึกษาได้สรุปแนวทางและข้อควรระวังต่าง ๆ สำหรับการเรียนการสอนภาษาไทยที่ครูผู้สอน ต้องคำนึงถึงการเรียนในชีวิตวิถีใหม่จำนวน 10 ข้อ (Happinet Club, 2563 : online) ดังนี้

1. อย่าส่งใบงานกองโตให้พ่อแม่ผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองมีภาระงานที่เยอะอยู่แล้ว
2. ออกแบบโจทย์เพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ๆ ให้ผู้เรียนในแต่ละวันให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกับการ เรียนรู้ที่มีขอบเขตกว้างขวางยิ่งขึ้น
3. ทำให้ COVID-19 เป็นโอกาสในการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงช่วงหยุดพัก
4. แยกการเรียนออนไลน์กับการเรียนบนหน้าจอผู้สอนควรทำความเข้าใจว่าการเรียนออนไลน์ ทั้งหมดไม่ใช่การเรียนหน้าจอ และการเรียนทางไกลทั้งหมดก็ไม่จำเป็นต้องเป็นการเรียนออนไลน์

5. จัดหาอุปกรณ์ให้ผู้ปกครองที่ขาดแคลน ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแท็บเล็ตดิจิทัล แต่หมายถึงดินสอ ดินสอ กาว กระดาษ เทปกาว หนังสือ นิตยสาร ฯลฯ
6. พัฒนากลยุทธ์สำหรับเด็กที่แค่ “ผ่านเกณฑ์” เด็กเหล่านี้นักมีความเสี่ยงมากที่สุดเนื่องจากอาจมีพ่อแม่ผู้ปกครองที่อ่านหนังสือไม่ออก พ่อแม่แยกกันอยู่เพราะความขัดแย้ง หรือครอบครัวที่อยู่กันอย่างแออัด ยึดเย็ด ดังนั้น ครูควรให้ความสนใจและออกแบบการเรียนรู้โดยคำนึงถึงกลุ่มนี้ด้วย
7. เน้นความสนใจเรื่องทรัพยากรและเวลาของครูที่จะต้องใช้กับเด็กที่ต้องการมากที่สุด ควรจะใส่ใจเรื่องปริมาณของเนื้อหา เวลาและการสนับสนุนในการสอนของครูต่อกลุ่มเด็กความเสี่ยงสูง ซึ่งเป็นนักเรียนที่ต้องพยายามอย่างหนักในการเรียนรู้
8. ตั้งเป้าสนับสนุนนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนและอารมณ์ เช่น ครูโทรหาพ่อแม่ผู้ปกครอง และนักเรียนทีละคน ส่งอีเมล ทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล รักษาความสัมพันธ์ส่วนบุคคลผ่านไลน์หรือแพลตฟอร์มอื่นๆ เมื่อทำได้
9. ลองคิดว่าทำอย่างไรให้การสื่อสารสามารถครอบคลุมถึงนักเรียนและครอบครัวทุกประเภทได้ การทำให้การสื่อสารครอบคลุมกว้างไม่ใช่แค่สิ่งที่เราควรทำเฉพาะตอนที่อะไรๆ ไปได้ดีและเรามีเวลาว่างเท่านั้น แต่ควรจะเป็นตัวนิยามว่าเราควรสื่อสารกับใครอย่างไรตลอดเวลา
10. จัดลำดับกลุ่มผู้เรียนที่มีความเสี่ยงสูงสุดให้เริ่มเรียนก่อน โรงเรียนจึงควรต้องเริ่มปฏิทินการศึกษาให้เร็วขึ้น เปลี่ยนเวลาที่เคยเอาไว้ให้ครูใช้พัฒนาฝีมืออาชีพตามแบบ “ปกติ” ให้เป็นการรับมืออย่างมีประสิทธิภาพกับนักเรียนที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงสุด ครูต้องมีความมุ่งมั่นแบบมืออาชีพเหมือนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อช่วยเหลือเด็กกลุ่มต่างๆ ที่มีความต้องการต่างกันให้สามารถเรียนรู้ด้วยกันได้ทัน

สรุป

การสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19 ที่สำคัญ คือ แนวทางการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ผ่านเทคโนโลยีแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนต้องศึกษาทำความเข้าใจถึงการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ของนักเรียน ตามความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ผู้เรียนในปัจจุบันเป็นคนรุ่นใหม่มีความคุ้นเคยกับการใช้ดิจิทัล (Digital) อุปกรณ์เทคโนโลยีหลายรูปแบบเป็นอย่างดี ครูผู้สอนต้องปรับกระบวนการเรียนรู้ที่เคยใช้ในห้องเรียน ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ โดยเน้นเนื้อหาที่จำเป็นให้กระชับ และเหมาะสมกับสถานการณ์ กำหนดชั่วโมงเรียนให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล จัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) หรือตามความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน รวมทั้งออกแบบการเรียนรู้แต่ละหน่วยให้ร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดคำถามและความสำคัญของแต่ละหน่วย และวางแผนติดตามการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างชัดเจน การสอนภาษาไทย ครูผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยการประยุกต์ใช้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Gagne's Theory of Instruction) เพื่อออกแบบเนื้อหาของการเรียนรู้ให้เป็นลำดับขั้นตอน ดึงดูดความสนใจ ให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน อีกทั้งครูผู้สอนต้องเตรียมกลยุทธ์การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอยู่เสมอ ในกรณีสอนออนไลน์ถ้าระบบเครือข่ายไม่เสถียร หรือผู้เรียนมีข้อจำกัดเรื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ต้องรู้จักวางแผนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง สิ่งสำคัญสุดท้ายครูผู้สอนต้องพึงตระหนักและพยายามออกแบบการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ให้ตอบสนองต่อบริบท และความพร้อมของผู้เรียนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพและเท่าเทียมกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2564). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (covid-19). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>.
- กรมสุขภาพจิต. (2563). New Normal ชีวิตวิถีใหม่. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: [New Normalhttps://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=2288](https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=2288).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). New Normal คืออะไร?. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 3 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/882508>
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2564). กสศ.สำรวจสถานการณ์เด็กหลุดออกนอกระบบหลังเปิดเทอมใหม่. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.eef.or.th/news-eef-explore-children-falling-out-of-system-after-new-semester/>
- นรรักษ์ ฝันเชียร. (2563). มารู้จักหลักการสอน 9 ขั้นของกาเย่ (Gagne). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.trueplookpanya.com/education/content/82909/-teamet->
- พิธีฐ วัชรสินธุ. (2563). เมื่อ “เทคโนโลยี” เป็นตัวช่วยการศึกษา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/888901>.
- ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์. (2563). จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/>.
- ยีน ภูววรรณ. (2564). กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เรื่อง โควิด 19 กับการศึกษาวิถีใหม่. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://learningdq-dc.ku.ac.th/course/?c=3&l=1>.
- Aksorn. (2564). การเรียนรู้ใหม่ ในวิถี New Normal. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 3 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.aksorn.com/new-normal-1>

- Happinet Clud. (2563). 10 เรื่องที่ครูควรคำนึงในการออกแบบการเรียนรู้ยุค “ชีวิตวิถีใหม่”. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://happinet.club/2020/06/22/10-เรื่องที่ครูคำนึง/>
- Kenan Foundation Asia. (2564). ไวรัสโคโรนาคืออะไร. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.who.int/thailand/emergencies/novel-coronavirus-2019/q-a-on-covid-19/q-a-on-covid-19-general>